

**Evropska nedelja prevencije raka grlića materice
(22. - 28. januar 2017. godine)
„Dan za zdravlje“**

Evropska nedelja prevencije raka grlića materice se obeležava od 22-28. januara 2017. godine u cilju podizanja svesti žena o raku grlića materice i načinima prevencije. Prepoznajući značaj ove kampanje, Srbija već jedanaesti put aktivno učestvuje u njenom obeležavanju.

Ovom nedeljom prenosimo poruku o značaju dostupnih mera prevencije u našoj zemlji, u cilju sprečavanja obolevanja i umiranja od raka grlića materice.

Osnovna poruka svim ženama je da je rak grlića materice maligna bolest koja se može sprečiti. „Dan za zdravlje“ je slogan koji će obeležiti potrebu da još jednom apelujemo na naše sestre, majke, ćerke, prijateljice, da u Evropskoj nedelji prevencije raka grlića materice razmišljaju o svom reproduktivnom zdravlju, i da u toku godine odvoje „dan za zdravlje“, kada će posetiti svog lekara i iskoristiti neku od dostupnih mogućnosti prevencije.

Rak grlića materice, skoro deceniju, predstavlja ozbiljan javnozdravstveni problem u Srbiji. Naročito zabrinjava činjenica da se Srbija i dalje nalazi u grupi evropskih zemalja sa najvišim stopama obolevanja i umiranja od raka grlića materice. Kada je reč o obolevanju od raka grlića materice, Srbija se nalazi na četvrtom mestu u Evropi, posle Rumunije, Litvanije i Bugarske. Nažalost, naša zemlja se po umiranju od ove vrste raka kod žena, nalazi na drugom mestu u Evropi, odmah posle Rumunije.

Prema podacima Registra za rak, Instituta „Batut“, svake godine se u proseku registruje 1.244 novoobolele žene od raka grlića materice. Prosečna standardizovana stopa incidencije (na populaciju Evrope) je iznosila 28,4 na 100.000 žena.

Kada govorimo o umiranju, svake godine u proseku 482 žene izgube život od ove vrste raka, za koju sa sigurnošću znamo, da pripada grupi najpreventabilnijih. Prosečna standardizovana stopa mortaliteta (na populaciju Evrope) je iznosila 9,7 na 100.000 žena.

Samo tokom 2013. godine registrovano je 1.136 novoobolelih žena svih uzrasta od raka grlića materice i standardizovana stopa incidencije je iznosila 27,8 na 100.000 žena.

Tokom iste godine, 468 žena je u Srbiji umrlo od ove vrste raka i standardizovana stopa mortaliteta je iznosila 9,2 na 100.000 žena.

Kada govorimo obolevanju najviše standardizovane stope incidencije su tokom 2013. godine registrovane u Borskom, Jablaničkom, Srednje banatskom, Pčinjskom i Mačvanskom okrugu, a najniže u Raškom, Južnobanatskom, Severnobanatskom, Zlatiborskom i Pirotskom okrugu.

U slučaju umiranja, više standardizovane stope mortaliteta od prosečne u Republici Srbiji su registrovane u Braničevskom, Južno banatskom, Kolubarskom, Južno bačkom i Šumadijskom okrugu. Najniže standardizovane stope mortaliteta su tokom 2013. godine registrovane u Pirotskom, Rasinskom, Sremskom, Topličkom i Zapadno bačkom okrugu.

Prema podacima Registra za rak ZJZ Pančevo, rak grlića materice u Južnobanatskom okrugu nalazi se na četvrtom mestu u ukupnom obolevanju i umiranju od svih malignih

tumora kod žena. Svake godine u našem okrugu oko 40 žena oboli (30-60 žena), a 15-30 žene umru od ove bolesti.

Tabela 1 Distribucija broja obolelih i umrlih od karcinoma grlića materice po opštinama Južnobanatskog okruga u periodu od 2011. do 2015.godine*

Rak grlića materice JBO			Pančevo	Vršac	Kovin	Kovačica	Bela Crkva	Opovo	Plandište	Alibunar
2011	Oboleli	60	25	9	10	1	5	3	2	5
	Umrli	20	3	2	0	2	0	0	2	
2012	Oboleli	41	16	9	2	5	4	3	0	2
	Umrli	27	3	3	0	2	2	1	5	
2013	Oboleli	31	12	3	3	3	3	0	2	5
	Umrli	30	7	2	1	0	1	2	4	
2014	Oboleli	38	14	8	3	3	2	1	2	5
	Umrli	15	1	3	4	1	0	0	0	
2015	Oboleli	49	25	7	6	4	1	1	3	2
	Umrli	18	4	3	2	2	0	1	0	

*Prijave obolelih i umrlih za 2016.god. se još uvek dostavljaju ZJZ Pančevo

Na osnovu podataka Registra za rak ZJZ Pančevo, u Južnobanatskom okrugu, u poslednjih pet godina, najranije registrovani rak grlića materice, zabeležen je kod žena u uzrastu 25-29 i 30-39 godine života. Najviše obolelih bilo je u uzrastu 45-59 godina.

Krajem 2015. godine u Srbiji je završen prvi trogodišnji ciklus sprovođenja organizovanog programa skrininga raka grlića na teritoriji 17 opština. Za tri godine u okviru skrininga raka grlića materice na pregled je pozvano 334.242 žena životne dobi od 25 do 64 godine, što čini 56,1% ciljane populacije. PAP test je urađen kod 190.906 žena (32%), a karcinom grlića materice patohistološki je potvrđen kod 112 žena.

Jedna od efikasnih mera prevencije je imunizacija protiv humanog papiloma virusa. Ova intervencija je isplativa, pogotovu u zemljama gde su resursi ograničeni, učestalost HPV infekcije visoka a obuhvat preventivnim pregledima nizak. Imunizacija ne isključuje potrebu za obavljanjem preventivnih pregleda budući da postojeće vakcine ne štite od svih tipova HPV. Važno je znati da se skoro svaki slučaj raka grlića materice može sprečiti.

Dobro organizovani skrining programi mogu da spreče i do 80% slučajeva raka grlića materice. .